

Zofia Kowalewska

Księżniczka Matematyki

Kliknij, aby edytować styl wzorca podtytułu

O czym powiemy

Dlaczego Zofia Kowalewska była :
Mądra ?
Niezwykła ?
Unikatowa ?

(Bo była kobietą!)

Outline

Tło historyczne

Kim była i jak żyła Zofia Kowalewska

Dorobek naukowy – czyli co po niej pozostało

Antyk

Kobieta jako poddana i własność męża.

Platon

**Postulat równouprawnienia
kobiet.**

Hypatia z Aleksandrii (370 - 415)

Średniowiecze

Kobieta jako pomoc dla mężczyzny.

Św. Tomasz z Akwinu

Kobieta powinna być w pełni poddana mężowi, „gdyż z natury męczyzna ma większe rozeznanie rozumu”.

Lilovarti z Indii

Kobieta nauczająca geometrii.
Ilustracja ze średniowiecznego
tłumaczenia "Elementów"
Euklidesa

Renesans

Próby uzyskania wyższej pozycji społecznej przez kobiety.

Elena Cornaro Piscopia

Barok

Kobieta jako postać dostarczająca rozrywki mężczyznom.

Maria Gaetana Agnesi

11-12-28

Oświecenie

Epoka kobiet.

Katarzyna I, Rosja

Maria Teresa, Austria

Maria I, Portugalia

Marie-Sophie Germain

Romantyzm

Kobieta jako
ucieleśnienie piękna.

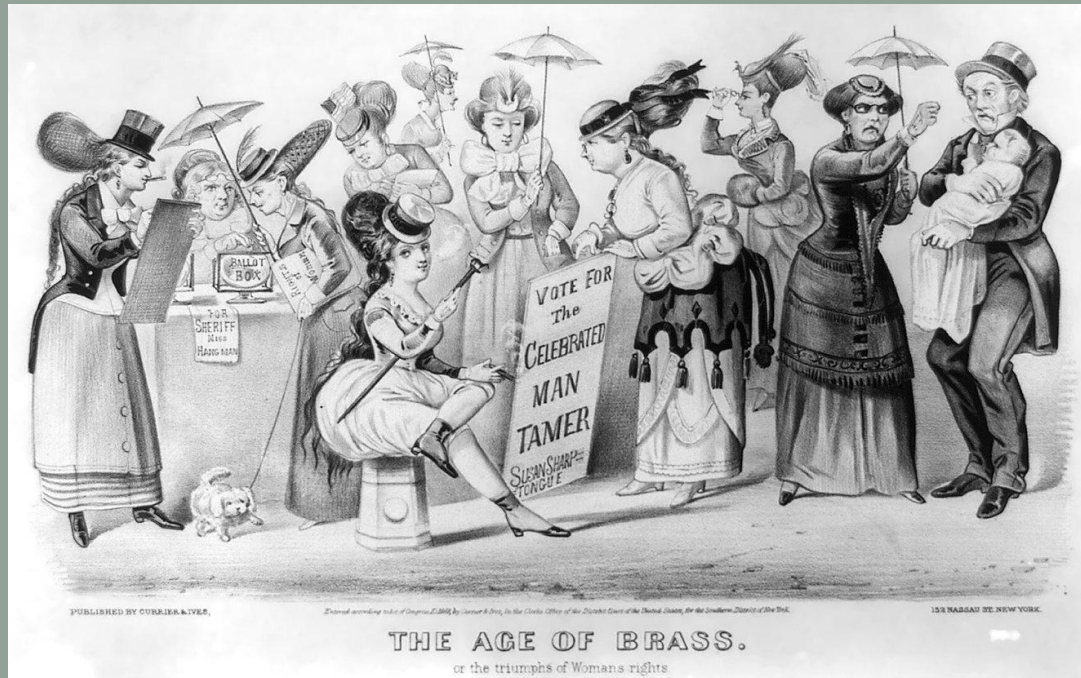

Wiek XIX

Początki zmiany sytuacji i pozycji kobiet w świecie.

Emancypacja

- ∞ prawo kobiet do decydowania o własnym życiu
- prawo do edukacji
- zaangażowanie w działalność publiczną

Catherine Brewer

Pierwsza kobieta w historii,
która uzyskała dyplom
ukończenia studiów wyższych.

Maria Skłodowska-Curie

Pierwsza kobieta
profesor Sorbony.

Zofia Kowalewska

„Kim może być kobieta w matematyce?”

Męczennicą jak Hypatia.

Wiedźmą jak Maria Gaetana Agnesi.

Mężczyzną jak Sophie Germain.

Księżniczką nauki jak Zofia Kowalewska.

Księżniczka matematyki

+

$$\sum_{i=1}^n \frac{1}{n} \cdot \ln\left(\frac{1}{x_i} - 1\right) \geq \ln\left(\frac{1}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{n} \cdot x_i} - 1\right)$$
$$\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \ln\left(\frac{1}{x_i} - 1\right) \geq \ln\left(\frac{1}{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i} - 1\right)$$
$$\sum_{i=1}^n \ln\left(\frac{1}{x_i} - 1\right) \geq n \ln\left(\frac{n}{\sum_{i=1}^n x_i} - 1\right)$$
$$\ln \prod_{i=1}^n \left(\frac{1}{x_i} - 1\right) \geq \ln\left(\frac{n}{\sum_{i=1}^n x_i} - 1\right)$$

Matematyka

Zofia Kowalewska z domu Korwin-Krukowska (1850-1891) urodziła się w Moskwie.

Jej ojciec Wasilij był generałem artylerii, przyznającym się do węgierskopolskich przodków, matka zaś, Eliza Schubert, miała niemieckie korzenie.

Wiedzę zdobywała pod okiem guwernantek, najpierw francuskiej, później angielskiej, i prywatnego nauczyciela, Polaka –Józefa Malewicza.

Dzieciństwo

Przepis na mądre dziecko:

-wujek Piotr Wasiliewicz
Korwin-Krukowski,
opowiadający o kwadraturze
koła i asymptotach

-oryginalna tapeta w pokoju
dziecięcym, na której za
ozdobniki robiły równania z
rachunku różniczkowego i
całkowego

ZDOBYWANIE WIEDZY

Nauka arytmetyki

Lekcje u kuzyna

**Przestudiowanie podręcznika od fizyki autorstwa sąsiada,
profesora Tyrtowa**

**Lekcje geometrii analitycznej oraz rachunku różniczkowego i
całkowego w Petersburgu u Aleksandra Nikołajewicza
Strannolubskiego**

Nauczyciel rachunku różniczkowego

Fikcyjny ślub

W wieku 18 lat Zofia wyszła za mąż za młodego geologa i paleontologa Włodzimierza Kowalewskiego, który rok później, w 1869 r., zabrał ją do Niemiec.

Zofia i Weierstrass

Najpierw brylowała w Heidelbergu, gdzie wyrobiła sobie opinię osoby uzdolnionej matematycznie, a w 1871 r. wraz z mężem skierowała swój wzrok wyżej, na Uniwersytet w Berlinie do **Karla Weierstrassa** (1815-1897).

W opinii Weierstrassa jej praca wyrażała „*dar intuicyjnego geniuszu w stopniu [...] rzadko spotykanym nawet pomiędzy[...] starszymi i bardziej zaawansowanymi studentami*”.

Zofia i Weierstrass

Rozpoczęła się długa współpraca pomiędzy podeszłym w wieku Weierstrassem i młodziutką Kowalewska. Jej energia i matematyczne wglądy przyniosły jej szczerze uznanie Weierstrassa, który w zamian wprowadzał ją w europejską wspólnotę matematyczną.

Badania, które prowadziła Kowaleska pod kierunkiem Weierstrassa:

Cząstkowe równania różniczkowe

Zastosowanie pewnej klasy funkcji abelowych do funkcji eliptycznych

Dynamika pierścieni Saturna

Prace

"Przyczynek do teorii równań różniczkowych o pochodnych cząstkowych"

- twierdzenie Cauchy'ego-Kowalewskiej

"Przyczynki i uwagi o badaniach Laplace'a nad postacią pierścienia Saturna"

"O sprowadzaniu niektórych całek Abela do całek eliptycznych"

W roku 1874 prace te zaowocowały doktoratem z matematyki na uniwersytecie w Getyndze. Była pierwszą kobietą, która uzyskała taki stopień na uniwersytecie.

FIKCYJNE małżeństwo??

Mimo tytułu doktora Kowalewska nie mogła znaleźć dla siebie posady na uniwersytecie, wróciła więc do Rosji.

Urodziła tam córeczkę.

Софья Васильевна Ковалевская с дочерью Соней

W 1882 r. ponownie wyjechała za granicę i w Paryżu zawarła znajomość m.in. z Charlesem Hermitem i Henrim Poincaré (1854-1912).

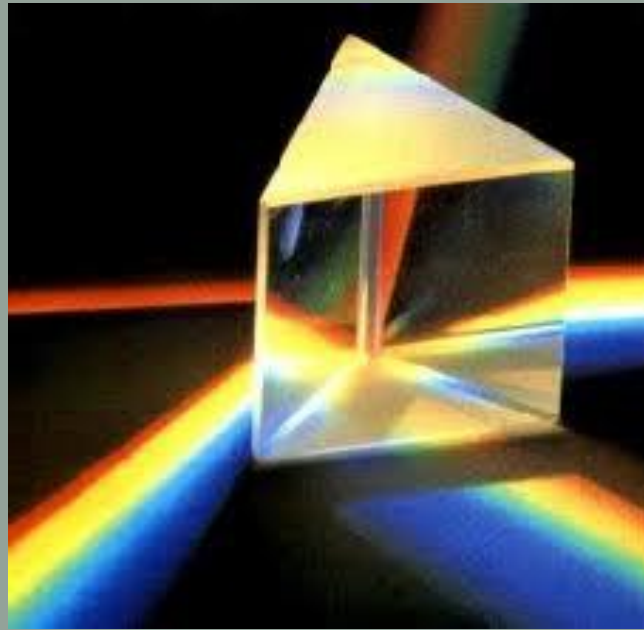

Charles Hermite

Henri Poincaré

Podjęła na nowo pracę naukową, formułując w 1883 r.
matematyczną teorię załamania się światła w kryształach.

W tym samym roku jej mąż popełnił samobójstwo. Niedługo po tym, z pomocą Weierstrassa, Kowalewska otrzymała stanowisko wykładowcy na Uniwersytecie w Sztokholmie.

Przeciwnicy Zofii

Większość profesorów

- A także ich żony!!!

Prasa

- Podsycala nieprzyjazne nastroje

August Strindberg – szwedzki mizogin

- Napisał esej protestacyjny, w którym starał się dowieść „w sposób równie pewny jak to, że dwa razy dwa jest cztery, iż kobieta na stanowisku profesora matematyki to potworność niepotrzebna, obraźliwa i nie na miejscu”.

Sekretarz naukowy Akademii Szwedzkiej

- Gdy zaproponowano kandydaturę Zofii do Akademii Szwedzkiej zauważył on:
Gdy Akademia zacznie wybierać na swoich członków kobiety, to przy jakich żywych stworzeniach zdecyduje się zatrzymać?

Sprzymierzeńcy

Pewna demokratyczna gazeta pisała:
*"Dzisiaj mamy zaszczyt głosić o przyjeździe
nie jakiegoś tam pospolitego księcia krwi. To
księżniczka nauki, pani Kowalewska,
zaszczyciła swymi odwiedzinami nasze
miasto i będzie pierwszym docentem-
kobietą w całej Szwecji".*

W 1884 r. jako pierwszej kobiecie w historii przyznano jej tytuł **profesora matematyki**.

Nagroda za bąka

W tym samym roku powstała praca, którą uważa ona za najważniejszą w swym dorobku:

„O ruchu ciała stałego wokół nieruchomego punktu pod wpływem siły ciężenia”. (Bąk niesymetryczny) .

Otrzymała za nią nagrodę Paryskiej Akademii Nauk.

W 1889 r. Kowalewska została korespondencyjnym członkiem Rosyjskiej Akademii Nauk.

Walka społeczna i polityczna sprawiedliwość

Walka o prawa kobiet i o wolność dla Polaków

- Napisała artykuł dla radykalnego czasopisma.

Wizyta w Paryżu podczas Komuny Paryskiej w 1871 roku

- Miasto otoczyła wtedy armia Bismarcka.
- Strzelali do niej niemieccy żołnierze.
- Kontakty z radykalnymi przywódcami oblężonego miasta.

Kariera pisarki

Nihilistka

- 1884, wyd. polskie w 1896 r.

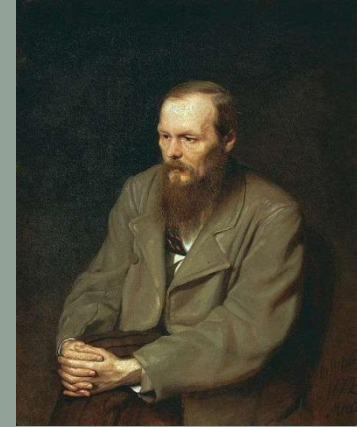
Pamiętniki Zofii Kowalewskiej

- Wspomnienia z dzieciństwa, autobiografia z lat intelektualnego dojrzewania
- 1890, I wyd. polskie ,w 1898 r., II wyd. polskie w 1978 r.

Pisarskie znajomości

Podczas młodości spędzonej w Rosji spotkała
Fiodora Dostojewskiego,

w latach późniejszych zetknęła się z
Iwanem Turgieniewem,

Antonim Czechowem

i Georgem Eliotem.

Kowalewska jako krytyk literacki

Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, podczas pobytu w Rosji, próbowała również swych sił jako krytyk, współpracując z gazetą „*Nowoje wriemia*”.

Na osiem miesięcy przed śmiercią, w redakcji czasopisma „*Russkaja starina*” podczas rozmowy z Kowalewską zostały spisane wspomnienia, dotyczące jej drogi naukowej.

Ukazały się w 1891 r. jako Opowiadanie autobiograficzne, przygotowane do druku przez młodszego brata Zofii, Fiodora Korwin-Krukowskiego.

Śmierć

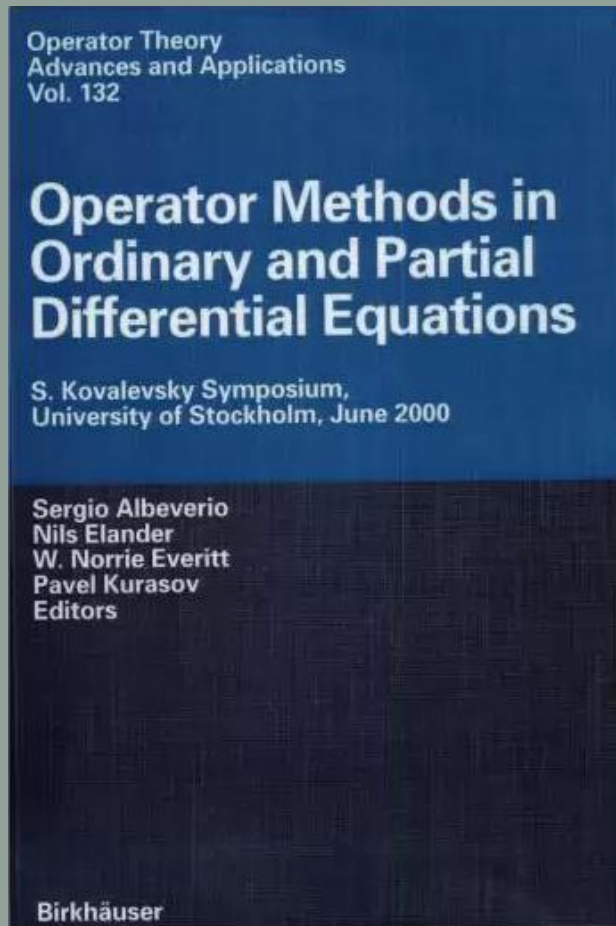
Podczas wycieczki do Francji Kowalewska zaraziła się jakąś chorobą, przebiegającą z początku jak niewinne przeziębienie.

Po powrocie do Sztokholmu jej stan w surowym i wietrznym klimacie zaczął się pogarszać.

Zapadła w śpiączkę i zmarła 10 lutego 1891 roku, w wieku zaledwie 41 lat.

Nauka

Najstłynniejsze prace

Praca doktorancka: *Zur Theorie der partiellen Differentialgleichungen*

*Über die Reduktion einer bestimmten Klasse
Abelscher Integrale 3ten Ranges auf elliptische
Integrale*

*Sur le probleme de la rotation d'un corps solide
autour d'un point fixe – Nagroda Bordina*

*Zusätze und Bemerkungen zu Laplace's
Untersuchung über die Gestalt der Saturnsringe*

*Über die Brechung des Lichtes in cristallinischen
Mitteln – niestety błędziła...*

Vito Volterra

1860 – 1940

Włoski fizyk
i matematyk.

Odmówił
Mussoliniemu

Nie wszystkim umrę...

11-12-28

I nazwano ulice jej imieniem...

Moskwa

11-12-28

Saint Petersburg

11-12-28

... i szkoły jej poświęcono ...

Sonja Kovalevsky-Skolan (Sztokholm)

... a nawet pomnik powstał!

П. Я. Кочина

**Софья Васильевна
КОВАЛЕВСКАЯ**

Kowalewskaja Krater

115 km

Koniec

*It is impossible to be a mathematician
without being a poet in soul.*

Zofia Kowalewska

*... es ist wahr, ein Mathematiker, der nicht
etwas Poet ist, wird nimmer ein
vollkommener Mathematiker sein.*

Karl Weierstrass w liście do Zofii

Bibliografia

- ks. Andrzej Małachowski: *Kobiety w matematyce*
- Albeverio, Elander, Everitt, Kurasow: *Operator methods in Ordinary and Partial Differential Equations*
- Ronald Calinger: *Vita mathematica: historical research and integration with teaching*
- http://ru.wikipedia.org/wiki/Ковалевская,_Софья_Васильевна
- <http://www.englishstory.pl/>
- www.rowniwpracy.gov.pl